

DIGNITAT AL LLARG DE LA VIDA: NO A LA PRECARIETAT, SÍ A LES PENSIONS DIGNES!

Posicionament sobre el sistema de pensions des d'una òptica intergeneracional CNJC-CJB-FATEC

En els darrers anys, i en particular a partir del 2010, s'han dut a terme successives reformes del sistema públic de pensions en què s'ha qüestionat, any rere any, la seva viabilitat a mitjà i llarg termini. L'últim exemple d'aquestes és la Reforma de les Pensions que el Govern de l'Estat va aprovar a mitjans del 2013. En aquest sentit, cada reforma s'ha emparat en determinats informes mentre ha estat àmpliament rebutjada pels principals actors socials, com ara sindicats, entitats de gent gran o l'associacionisme juvenil. I és que creiem que el mal anomenat "problema" de les pensions, no és exclusivament tècnic, demogràfic o de viabilitat pressupostària, sinó de model econòmic i social. És a dir, depèn de la voluntat política mantenir un dels principals mecanismes de solidaritat entre generacions de la nostra societat.

Des del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC), el Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) i la Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya (FATEC), en el marc del projecte de treball i col·laboració intergeneracional que estem duent a terme, volem posar de manifest la **necessitat de mantenir un sistema de pensions públic** que assegurï una jubilació digna i faci efectius els drets laborals del jovent, els drets de les persones jubilades d'avui, i els de les que ho seran en un futur. Necessitat que sí que es veu qüestionada en la "Ley de actualización, adecuación y modernización del Sistema de Seguridad Social".

Cal tenir en compte que el sistema de pensions és un dels pilars que contribueixen de manera crucial, juntament amb el sistema sanitari i els serveis socials (que ja han patit un aprimament considerable en els darrers anys), a millorar la qualitat de vida de les persones grans i així fer efectius els seus drets; i alhora suposa un dels principals instruments de redistribució de renda i de solidaritat intergeneracional al nostre país. En aquest sentit, creiem que calen polítiques que apostin d'una manera decidida per potenciar un sistema de pensions de repartiment i públic al cor de l'estat de benestar.

I és que entenem que el sistema de pensions depèn de quants diners es recaptin per part de l'Estat i com es gestionen, essent una **qüestió d'ingressos i no pas de retallades en la despesa**. De fet, segons les darreres dades de l'Eurostat, l'Estat espanyol destina un 12% del seu PIB a les pensions, mentre que la mitjana de despesa europea (EU-28) se situa en el 13,2% (2012), i per tant l'Estat espanyol és molt per sota de països com ara Àustria (15% del PIB) o Dinamarca (14,3%), on la viabilitat del sistema de pensions no és qüestionada.

Cal recordar que, en el cas de l'Estat espanyol, les pensions provenen de la **Seguretat Social** que disposa d'un **fons gairebé independent** dels pressupostos generals de l'Estat. Aquest fons s'alimenta en més d'un 88% de les cotitzacions que paguen els treballadors i treballadores del moment, és a dir, les persones que ara treballen paguen les pensions de les persones jubilades i així successivament al llarg de les diverses generacions. Així doncs, es dedueix que com més persones treballin, i en condicions més dignes, hi haurà més cotitzacions i més elevades.

Limitar en el futur el finançament de les pensions a les cotitzacions laborals, entenent aquest com un principi inamovible és, possiblement, conduir el sistema de pensions a la precarietat. Altres països ho inclouen en els pressupostos generals de l'Estat, la qual cosa permet pagar pensions dignes i suficients complementant en la mesura que sigui necessari.

En l'actualitat, la **taxa d'atur de les persones joves** (de 16 a 29 anys) de Catalunya se situa en el **33,4%**, mentre que l'**atur de llarga durada** (indicador de risc d'exclusió social) se situa en el 16,7%. De la mateixa manera, el 40,5% de les persones joves que treballen tenen un **contracte temporal** front el 14,3% de les persones adultes. Això vol dir que hi ha moltes persones que volen treballar i per tant cotitzar, però que el mercat laboral no els ofereix cap tipus d'oportunitat.

Per tant, davant l'afirmació que un dels problemes de les pensions és que a curt termini hi haurà més pensionistes que persones treballadores i que per tant el sistema no és sostenible, cal dir que cal una **vertadera reforma laboral que absorbeixi aquests milers de persones que volen treballar però que no tenen feina**. Alhora, cal garantir que els contractes assegurin els drets de les persones treballadores i això passa per **tenir un salari digne que permeti cotitzar** en funció de la feina que es desenvolupi i del salari real. Per això, reivindicuem mesures que contribueixin a reduir l'atur juvenil i facilitar l'entrada de les persones joves en el mercat laboral, així com lluitar contra figures laborals precàries com són els contractes parcials i temporals.

De la mateixa manera, cal fer aflorar el treball submergit no contributiu (el mal anomenat treball en negre) i d'altres figures dubtoses al marge del mercat laboral, com són les pràctiques no laborals substitutives de llocs de treball; així com assegurar l'efectiva cotització a la Seguretat Social de les pràctiques laborals. Aquestes mesures contribuirien tant a fer efectius els drets laborals i emancipació de les persones joves, com a assegurar un sistema de pensions públic i digne i retribucions justes per la gent gran.

Ens preocupa que l'actual discurs de no sostenibilitat del sistema de pensions públic hagi vingut acompanyat de propostes que privilegien l'entrada de sistemes privats de capitalització, juntament amb l'enduriment de les condicions per optar a una prestació pública. Més enllà de la pèrdua d'un mecanisme redistributiu i solidari com és un sistema de repartiment, substituir la gestió pública dels fons per una de privada implica renunciar a la gestió de l'estalvi de les persones treballadores en favor d'un sistema basat en criteris de rendibilitat, sense cap mena de mecanismes de rendició de comptes a les preferències ciutadanes. Es tracta, en definitiva, d'un sistema que obre la porta a la pèrdua del poder adquisitiu de les persones grans, així com a la inversió dels fons en actius de risc, que en cas de crisi financera pot provocar una reducció important de la quantitat finalment percebuda, posant en perill el dret efectiu a una pensió de les persones jubilades d'avui i d'un futur.

En els moments actuals, en que sovint s'imposen formes i condicions sense criteris socials, els salaris insuficients, la precarietat laboral, els temps alternatius sense feina i l'atur de llarga durada, d'una banda no generaran temps i nivells de cotització acumulats que permetin accedir a una pensió suficient i, d'altra banda, tampoc permetran disposar d'excedents salarials per la contractació de plans de pensions, la qual cosa abocarà, seguint el model actual, a una jubilació en pobresa.

Volem destacar que fem una aposta decidida per un sistema de pensions públic i dotat de recursos, com a eina efectiva que promou la cooperació i solidaritat entre generacions. Les retallades als i les pensionistes actuals no garanteixen res a les persones joves d'avui. Reduir les pensions de les persones grans que formen part de la nostra societat només fa que aquestes s'empobreixin, però en cap cas ofereix a la joventut més opcions laborals, més cotitzacions o més contractes dignes.

Una altra mesura que considerem clau des de la banda dels ingressos és l'impuls d'**un sistema fiscal progressiu, on aquells qui tenen més paguin proporcionalment més, principi a la base de tota redistribució de la riquesa**, així com la lluita contra el frau i l'elusió fiscal especialment per part de grans corporacions i rendes, que permetria fer créixer el nombre de recursos que, via pressupostos generals de l'Estat, es destinen a pensions i a despeses socials d'ampli abast.

Cap societat pot permetre's, ni ha de permetre's, un percentatge de persones en situació de pobresa, limitadora de la fabricació i el consum de béns i serveis, que aboca a un baix nivell de creixement del PIB, creadora de tensions, trencadora de la cohesió social i que afavoreix, amb raó, una ciutadania insatisfeta amb els seus Governos i els seus sistemes polítics.

Des del CNJC, el CJB i la FATEC, considerem que el manteniment del sistema de pensions depèn del conjunt de tota la societat, i l'objectiu d'aquesta ha de ser que totes **les persones** que en formen part **visquin dignament**. En el cas de les pensions passa per entendre que les persones treballadores, joves i adultes, han de poder cotitzar per pagar les pensions a la gent gran, persones que també van treballar per **assegurar un envelliment digne** als que els precedien, i també passa per entendre i reclamar que per assegurar-nos aquesta pensió digna, cal que tinguem, per a nosaltres i les generacions futures, **treball digne i de qualitat**. I per tant, cal arbitrar tots els canvis necessaris per assegurar feina per tots i totes, estabilitat laboral, salaris dignes i nous models de finançament de les pensions.